

Giftmordsdrama i Röstånga för mer än 280 år sedan

Broxviksdramat, som under slutet av 1800-talet upprörde det svenska folket och som nu åter sysselsatt den svenska pressen, har aktualiserat en av de hemskaste förgiftningshistorier i vårt land, som inträffade i Röstånga för över 280 år sedan. Att denna historia ej helt fallit i glömska beror just på Broxviksdramat. Då detta timade i slutet på 1800-talet drogs just förgiftningsfallet från Röstånga fram i tidningarna som en parallell. En äldre röstångabo berättade historien för mig och han sade sig ha läst den i en malmötidning i sin barndom. Jag offrade en ledig dag på ett besök på universitetsbiblioteket i Lund för att forska efter saken och mitt arbete kröntes med framgång. Det är gamla handlingar, som lämnat stoffet till berättelsen och de får berätta om vad som timade i Röstånga år 1667-68. Historien är så mycket märkligare som corpus delicti i detta fall härstammade från Italien och veterligen är

sedermera danskt geheimeråd och huvudman för sin ätt samt behant för sitt fientliga sinnelag mot Sverige. Thott var mycket intresserad av resor i främmande länder och i hans tjänst fick sålunda Tingstedt tillfälle se sig om på många håll i Europa. Särskilt uppehöll de sig en lång tid i Italien.

Åter väl hemma i slutet av 1667 sade Anders farväl åt sin herre och vände tillbaka till Röstånga. I Helsingör hade han äktat en kvinna Birgit Davesen, vars föregående var tvetydigt nog och giftermålet blev ett av de allra sorgligaste. Kiv och strider hörde till ordningen för dagen makarna emellan och sedan de flyttat till hans föräldrahem blev det sju gånger värre. De gamla tålde inte sonhustrun och hon hatade hela släkten, mannen inbegripen. En äldre broder till Anders, som var ogift, hade nu övertagit gården och föräldrarna ämnade låta

honom ärva alltsammans. Den yngre sonen gick endast på nåder därhemma. Ständigt låg åskan i luften och det såg mörkt ut för den forne resedrängens framtid.

Men så på nyåret 1668 avled plötsligt fadern, strax därefter modern och inom någon vecka hade även brodern skattat åt förgängelsen. Alla tre hade varit friska och krya, varför de hastiga, slag i slag följande dödsfallen gav tungorna mycket att tala om. Först tyst, sedan allt högre påstod ryktet, att förgiftning förelåg, men även vid den noggrannaste undersökning av liken kunde något misstänkt icke upptäckas.

Anders, numera obestridd ensam arvinge, tillträdde stället och saken höll på att falla i glömska, då rättvisan en vacker dag i november slog ned som en bomb över Anders Tingstedt och han fördes till Landskrona, anklagad för tredubbelt mord. Angivare var hans egen hustru, vilken berättat, att mannen ett par nätter tidigare i sömnen omtalat, hur han begått brottet samt nämnt var han ute på fäladen nedgrävt gift-

Broxviksdramat

På Os - ter-malm, där bod - de en frö - ken, hög och bld, som
äg - de sen - sa - tio - ner och äg - de i sitt våld att spe - la upp ett dra - ma med
hän - del-ser i rad, som väck - te al - las und - ran och fyll - de al - la blad.

Denna historia har blivit föremål för ett enormt intresse och allehanda spekulationer. Advokaten Yngve Lyttkens skrev en bok om den. Vad man i alla fall säkert vet är att Helga Fägerskiöld flyttade till USA och fick namnet White. Hon dog på Svenska Ålderdomshemmet i New York. — Melodin är densamma som till visan om Anna Stenman.



det den enda gång den civiliserade världens hemlighetsfullaste gift spelat en roll i Sverige.

Anders Tingstedt var född i Röstånga i början av 1640-talet, där föräldrarna ägde ett gott hemman. Äventyrlusten drev honom tidigt från fädernegården ut i vida världen och han erhöll plats som "resedräng" (betjänt) hos unge Knut Thott till Gamsjö och Knutstorp,

flaskan, som han mot god betalning fått av Tofania, undergörrerskan i Palermo. Flaskan fanns också på det uppgivna stället.

På detta sätt överrumplad erkände snart brottslingen sin hemska gärning, vartill hat och snikenhet i förening lett honom. Men när han dagen därpå konfronterades med Birgit lekte ett ondskefullt leende på hans läppar.

-Du tror dig nu bli ensam ägare till allt och få sitta i goda dagar, men du bedrar dig. Innan klockan 5 i eftermiddag är du död.

Denna förutsägelse slog in. Efter några timmars allt mer ökat illamående avled hon före den av mannen bestämda tiden. Olika trolskades detta underliga fall, men allmänheten höll före att det var en himmelens straffdom över en pliktförgäten kvinna, som med berått mod kunde skicka sin egen man till galgen. Vål hade han gjort en farlig gärning, men inte behövde därför hustrun uppträda som angivare, tyckte opinionen bland folket. Och likväl var det antagligen även här Tofanias dryck, som klippt

av livstråden. Till denna slutsats har dock först senare tiders toxikologer kommit, långt efter det Anders Tingstedt med livets förlust sonat sina hemska dåd.

C.G.Fors

Carl Gustav Fors var föreståndare för Koopertiva i Röstånga i 40 år. Ovanstående artikel var införd i en lokaltidning den 6 december 1948.

Broxviksdramat, rättsfall med anledning av kammarherre Evert Taub von Blocks död på godset Broxvik på Vikbolandet i Östergörland i december 1895.

Undergörrerskan Teofania DÁdamo i Palermos gift innehöll bl.a. arsenik. Det var en färglös smaklös likör som blandades med vatten eller vin. Över 600 lär ha förgiftats av denna dryck. De flesta äkta makar till olyckliga hustrur.

Efter forskning i dödböcker och mantalslängder för aktuell tid har dock ingen av personerna stått att finna i Röstånga. (red.anm.)